

Ongevallen bij fietsers en voetgangers

Een analyse op basis van het CLVO

W. Ormel

Uitgegeven door
Stichting Consument en Veiligheid
Postbus 75169
1070 AD Amsterdam

september 2006

Bij de samenstelling van deze publicatie is de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht genomen. Consument en Veiligheid aanvaardt echter geen verantwoordelijkheid voor eventuele, in deze uitgave voorkomende, onjuistheden of onvolkomenheden.

Overname van tekst of gedeelten van tekst is toegestaan, mits met de juiste bronvermelding.

1

Inleiding

1.1

Aanleiding

Op verzoek van de Adviesdienst Verkeer en Vervoer is een analyse uitgevoerd naar ongevallen bij fietsers en voetgangers op basis van het CLVO.

1.2

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het gebruikte registratiesysteem, de gehanteerde selectie en de analyse. In hoofdstuk 3 staan de resultaten van de analyse.

Ten behoeve van de leesbaarheid zijn de tabellen opgenomen in de bijlage. Bijlage 1 bevat met name tabellen met kwantitatieve gegevens, bijlage 2 bevat toedrachtsbeschrijvingen van een selectie van ongevallen bij fietsers en voetgangers.

2

Methode

2.1

Continu LIS Vervolgonderzoek

Voor de analyse is gebruik gemaakt van het Continu LIS Vervolgonderzoek (CLVO) van Consument en Veiligheid. Het CLVO is een continu uitgevoerd vragenlijstonderzoek onder een selectie van slachtoffers die op een Spoedeisende Hulpafdeling (SEH) van een ziekenhuis zijn behandeld voor letsel als gevolg van een privé-, verkeers- of arbeidsongeval, sportdeelname of geweld. Met behulp van het CLVO wordt nadere informatie verzameld over de aard en toedracht van een ongeval en van het daarbij ontstane letsel. Daarnaast wordt relevante achtergrondinformatie van het slachtoffer en zijn huishouden verzameld. De slachtoffers worden willekeurig geselecteerd uit het Letsel Informatie Systeem (LIS) van Consument en Veiligheid. De gegevens uit het CLVO zijn gekoppeld aan de bijbehorende LIS-gegevens en kunnen dankzij de koppeling aan LIS geëxtrapoleerd worden naar schattingen op nationaal niveau.

2.2

Selectie en analyse

Het databestand bestaat uit informatie die is verkregen met behulp van het CLVO, aangevuld met de bijbehorende informatie uit LIS. Er is geselecteerd op ongevallen die in LIS en/of in CLVO als ongevallen bij fietsers of voetgangers zijn geregistreerd. Onder ongevallen bij voetgangers verstaan we niet alleen ongevallen in verkeerssituaties, maar ook overige ongevallen tijdens lopen in de openbare ruimte.

Voor de ongevallen tijdens fietsen is geselecteerd op verkeersongevallen waarbij het slachtoffer als fietser aan het verkeer deelnam. Het slachtoffer kan zowel bestuurder van de fiets zijn geweest, als passagier. Ongevallen bij voetgangers zijn geselecteerd als verkeersongevallen waarbij het slachtoffer te voet aan het verkeer deelnam, of als privé-ongevallen waarbij de activiteit wandelen of winkelen/ boodschappen doen in combinatie met de locatie straat, rijweg of trottoir gecodeerd is. Er raken ook voetgangers gewond op andere locaties (bijvoorbeeld winkelcentra, natuurgebieden) of tijdens andere activiteiten (bijvoorbeeld spelen). Omdat in deze categorieën de 'vervuiling' door ongevallen die in dit kader niet relevant zijn (bijvoorbeeld niet in een winkelcentrum maar in de winkel zelf) te groot

is, zijn deze niet meegenomen in de analyse. Er zal dus sprake zijn van een *onderschatting* van het aantal ongevallen bij voetgangers.

De analyse is uitgevoerd over de jaren 2003 en 2004. De gepresenteerde gegevens betreffen percentages en vormen door herweging van individuele cases op basis van LIS een afspiegeling van ongevalsloffers in Nederland.

3

Resultaten

3.1

Inleiding

In de periode 2003-2004 zijn in het CLVO 204 beschrijvingen opgenomen van ongevallen bij voetgangers, en 422 beschrijvingen van ongevallen bij fietsers. In de volgende paragrafen zullen de belangrijkste resultaten van de analyse worden besproken. De resultaten van het CLVO zijn met behulp van ophoogfactoren herwogen om de steekproef vergelijkbaar te maken met de Nederlandse bevolking. De ophoogfactoren zijn gebaseerd op diverse persoons- en ongevalskenmerken, en worden toegepast om te corrigeren voor selectieve respons in het CLVO. De in deze analyse genoemde percentages vormen een afspiegeling van ongevalslachtoffers in Nederland. Voor absolute aantallen slachtoffers in Nederland verwijzen we naar de analyse op basis van LIS.

3.2

Ongevallen bij fietsers

Meer dan de helft van de slachtoffers van een ongeval tijdens fietsen heeft letsel opgelopen als gevolg van een val van de fiets (59%). Eén op de tien slachtoffers is ergens tegenaan gestoten of gebotst (10%), 7% is tegen iemand aan gebotst, 6% is ergens tussen bekneld geraakt. Slechts enkele slachtoffers (<1%) zijn van mening dat er sprake was van opzet of geweld. Het merendeel van de ongevallen vond plaats op een straat of rijweg (46%) of op een fietspad (36%). In bijlage 2 staat van een selectie van ongevallen een beschrijving van de toedracht van het ongeval, zoals deze is gegeven door de respondent. Uit deze tabel mogen geen kwantitatieve conclusies worden getrokken.

3.2.1

Oorzaken van het ongeval

Vier op de tien slachtoffers geven aan dat toeval of pech een belangrijke of zeer belangrijke rol heeft gespeeld bij het ontstaan van het ongeval (41%). Andere factoren die relatief vaak een belangrijke of zeer belangrijke rol krijgen toebedeeld bij ongevallen tijdens fietsen, zijn: onoplettendheid van het slachtoffer (22%), onvoorzichtigheid van een ander (21%), onoplettendheid van een ander (21%), en obstakels/oneffenheden (21%). Tabel 1 (bijlage 1) laat de factoren zien die volgens de slachtoffers een rol hebben gespeeld bij het ontstaan van de ongevallen.

3.2.2

Lichamelijke factoren

Een klein deel van de slachtoffers van een ongeval tijdens doe-het-zelven rapporteert een chronische aandoening (11%). Eén op de vijf slachtoffers (18%) had in de 24 uur voor het ongeval geneesmiddelen gebruikt, één op de zeven slachtoffers (14%) had in de 6 uur voor het ongeval alcohol genuttigd. Volgens de slachtoffers hebben lichamelijke factoren nauwelijks een rol gespeeld bij ontstaan van de ongevallen (zie tabel 1).

3.2.3

Preventieve maatregelen

Eén op de veertien personen (7%) had voorafgaand aan het ongeval maatregelen genomen om het ongeval te voorkomen. Alle genoemde maatregelen staan beschreven in tabel 2.

3.2.4

Gevolgen van het ongeval

Bijna één op de drie slachtoffers van een ongeval tijdens fietsen (32%) geeft aan langer dan 2 maanden last te hebben gehad van het letsel als gevolg van het ongeval (zie tabel 3). Eén op de acht slachtoffers (12%) zal waarschijnlijk of met zekerheid blijvende gevolgen aan het letsel overhouden. Tabel 4 laat zien welke behandelaars de slachtoffers hebben geconsulteerd voor hun letsels.

Driekwart van de slachtoffers (77%) heeft gedurende één of meerdere dagen bepaalde bezigheden niet kunnen uitvoeren als gevolg van het ongeval (zie tabel 5). Eén op de drie slachtoffers (33%) heeft gedurende één of meerdere dagen geen betaalde arbeid kunnen uitvoeren. De gemiddelde verzuimduur¹ was 21 dagen, bij bijna tweederde van de verzuimende slachtoffers (62%) was het arbeidsverzuim 2 weken of minder. Eén op de vijf slachtoffers (19%) heeft moeten verzuimen van school of studie. De gemiddelde verzuimduur¹ was 12 dagen, bij bijna tweederde van de verzuimende slachtoffers (63%) was het schoolverzuim 1 week of minder. Bij de interpretatie van de gegevens moet in aanmerking worden genomen dat niet alle slachtoffers betaalde arbeid verrichten of onderwijs volgen; zouden we kijken naar alleen het werkende/schoolgaande deel van de populatie dan zouden genoemde verzuimpercentages hoger liggen.

Het merendeel van de slachtoffers (65%) acht de kans dat hen nog eens een vergelijkbaar ongeval overkomt klein of redelijk klein. De meeste slachtoffers zijn niet angstig(er) geworden dat hen nog eens een ongeval overkomt (52%), één op de drie (32%) is echter wel angstig(er) geworden na het ongeval.

¹ Vrije dagen, weekenden etc. zijn hierbij meegeteld

3.2.5

Achtergrondgegevens

Slachtoffers van een ongeval tijdens fietsen die zijn geregistreerd in het CLVO zijn gemiddeld 34 jaar oud. Onder de slachtoffers zijn iets meer mannen (57%) dan vrouwen (43%). Ter vergelijking: in LIS is de gemiddelde leeftijd van slachtoffers van een ongeval tijdens fietsen 33 jaar, en 54% is man. De populatie van slachtoffers in CLVO is op deze aspecten dus vergelijkbaar met de populatie van slachtoffers in LIS.

Gegevens met betrekking tot opleiding en inkomen van de slachtoffers staan in tabellen 6, 7 en 8.

3.3

Ongevallen bij voetgangers

Bijna driekwart van de slachtoffers van ongevallen tijdens lopen is gevallen (72%). Meestal is er sprake van struikelen (32%), verstappen/verzwikken/verdraaien (25%) of uitglijden (12%). Eén op de tien slachtoffers (11%) heeft letsel opgelopen door contact met een stilstaand of bewegend object, 6% door contact met een dier. Een kleine minderheid van de slachtoffers (4%) is van mening dat er sprake was van opzet of geweld. De meeste ongevallen vinden plaats op het trottoir (51%) of op een straat/rijweg (25%). In bijlage 2 staat van een selectie van ongevallen een beschrijving van de toedracht van het ongeval, zoals deze is gegeven door de respondent. Uit deze tabel mogen geen kwantitatieve conclusies worden getrokken.

3.3.1

Oorzaken van het ongeval

Vier op de tien slachtoffers van een ongeval tijdens lopen geven aan dat toeval of pech een belangrijke of zeer belangrijke rol heeft gespeeld bij het ontstaan van het ongeval (40%). Bij één op de drie ongevallen (32%) heeft een obstakel/oneffenheid een belangrijke of zeer belangrijke rol gespeeld bij het ontstaan van het ongeval. Andere oorzaken die relatief vaak een belangrijke of zeer belangrijke rol krijgen toebedeeld, zijn: onoplettendheid van het slachtoffer (17%), afleiding van het slachtoffer (12%), en haast (11%). Tabel 9 (bijlage 1) laat de factoren zien die volgens de slachtoffers een rol hebben gespeeld bij het ontstaan van de ongevallen.

3.3.2

Gezondheid

Een kwart van de slachtoffers van een ongeval tijdens lopen rapporteert een chronische aandoening (26%). Met name suikerziekte (9%), gewrichtsslijtage/artrose (8%) en astma/chronische bronchitis/CARA (7%) komen relatief veel voor. Vier op de tien slachtoffers (38%) hadden in de 24 uur voor het ongeval geneesmiddelen gebruikt, één op de tien (11%) had alcohol gebruikt in de 6 uur

voorafgaand aan het ongeval. Volgens de slachtoffers hebben lichamelijke factoren nauwelijks een rol gespeeld bij ontstaan van de ongevallen (zie tabel 9).

3.3.3

Preventieve maatregelen

Enkele personen (6%) hadden voorafgaand aan het ongeval maatregelen genomen om het ongeval te voorkomen. Alle genoemde maatregelen staan beschreven in tabel 10.

3.3.4

Gevolgen van het ongeval

Meer dan vier op de tien slachtoffers van ongevallen tijdens lopen (43%) geven aan langer dan 2 maanden last te hebben gehad van het letsel als gevolg van het ongeval (zie tabel 11). Eén op de zes slachtoffers (17%) zal waarschijnlijk of met zekerheid blijvende gevolgen aan het letsel overhouden. Tabel 12 laat zien welke medische behandelaars zijn geconsulteerd door de slachtoffers.

Het merendeel van de slachtoffers (87%) heeft gedurende één of meerdere dagen bepaalde bezigheden niet kunnen uitvoeren als gevolg van het ongeval (zie tabel 13). Eén op de drie slachtoffers (35%) heeft gedurende één of meerdere dagen geen betaalde arbeid kunnen uitvoeren. De gemiddelde verzuimduur² was 27 dagen, bij bijna de helft van de verzuimende slachtoffers (47%) was het arbeidsverzuim 2 weken of minder. Eén op de tien slachtoffers (9%) heeft moeten verzuimen van school of studie. De gemiddelde verzuimduur² was 19 dagen, bij de helft van de slachtoffers (50%) was het schoolverzuim 2 weken of minder. Bij de interpretatie van de gegevens moet in aanmerking worden genomen dat niet alle slachtoffers betaalde arbeid verrichten of onderwijs volgen; zouden we kijken naar alleen het werkende/schoolgaande deel van de populatie dan zouden genoemde verzuimpercentages hoger liggen.

Het merendeel van de slachtoffers (54%) acht de kans dat hen nog eens een vergelijkbaar ongeval overkomt klein of redelijk klein, 11% acht de kans groot of redelijk groot. Vier op de tien slachtoffers (40%) zijn angstig(er) geworden dat hen nog eens een ongeval overkomt.

3.3.5

Achtergrondgegevens

Slachtoffers van een ongeval tijdens lopen in CLVO zijn gemiddeld 51 jaar oud. De meeste slachtoffers zijn vrouwen (61%). Ter vergelijking: in LIS is de gemiddelde leeftijd van slachtoffers van een ongeval tijdens lopen 48 jaar, en 60% is vrouw. De populatie van slachtoffers in CLVO is op deze aspecten dus vergelijkbaar met de populatie van slachtoffers in LIS.

² Vrije dagen, weekenden etc. zijn hierbij meegeteld

Gegevens met betrekking tot opleiding en inkomen van de slachtoffers staan in tabellen 14, 15 en 16.

Bijlage 1

Tabel 1 Factoren die volgens de slachtoffers een rol hebben gespeeld bij het ontstaan van het ongeval tijdens fietsen, uitgedrukt als % van alle slachtoffers*

	Zeer belangrijke rol (%)	Belangrijke rol (%)	Geringe rol (%)
Gedragsfactoren			
Haast	4	11	7
Ik nam te veel risico	8	8	4
Ik deed onvoorzichtig	8	11	7
Iemand anders deed onvoorzichtig	16	5	3
Ik lette niet op/onoplettendheid	6	16	6
Iemand anders lette niet op	15	6	3
Vermoeidheid	1	5	7
Ik was afgeleid	4	6	6
Gedrag van (een) ander(en)	9	2	3
Onervarenheid/te weinig ervaring	4	1	5
Toeval/pech	26	15	5
Omgevingsfactoren			
Duisternis	7	3	3
Weersomstandigheden	9	3	4
Gladde ondergrond	12	4	3
Slecht onderhoud	5	<1	4
Technisch mankement	5	1	3
Obstakels/oneffenheden	14	7	4
Drukke	<1	6	5
Lichamelijke factoren			
Verminderd reactievermogen	2	4	5
Duizeligheid	-	<1	3
Slecht gezichtsvermogen/slecht zien	1	1	4
Slecht gehoor	-	<1	3
Problemen met evenwicht	2	2	4
Slecht ter been	<1	<1	3
Een eerder opgelopen letsel/blessure	<1	<1	4
Chronische aandoening/ziekte	<1	<1	3
Medicijngebruik	-	<1	4
Gebruik van alcohol	3	3	6
Gebruik van drugs	<1	<1	3

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

* meerdere antwoorden per respondent mogelijk

Tabel 2 Preventieve maatregelen genomen voorafgaand aan het ongeval tijdens fietsen

Begeleiding bij het leren fietsen.

Door voorzichtig te fietsen.

Dragen van een fietshelm.

Dragen van een giro-helm.

Dragen van helm (anders was ik er niet meer waarschijnlijk).

Er staan bordjes voor fietsers "pas op de tramrails".

Er was wel gestrooid.

Fiets voorzien van jasbeschermers, speciaal kinderzitje + voetsteuntjes op maat.

Fietsers hebben ze daar voorrang gegeven.

Geen grote bussen meer aan die straat zodat het zicht vrij staat.

Geprobeerd om nog de brommer te ontwijken.

Goed verkeersregels geleerd en dit ook goed nageleefd.

Gymnastiek wegens matig evenwicht.

Ik ben gestopt omdat ik bang was dat hij/zij niet zou remmen.

Ik let altijd op wat ik doe, maar hier ging het blijkbaar even mis.

Ik probeerde nog uit te wijken.

Ik remde al af. Toen ze aangaf dat ze wachtte, maakte ik weer snelheid. Maar toen besloot ze toch nog over te steken.

Nieuwe stabiele standaard op fiets laten zetten, die echter niet werkte.

Opletten op het verkeer.

Reed op voorrangsrondte. Het kwam door onoplettendheid van de bestuurder van de auto.

Steuntjes voor voet + ruggesteun.

Valhelm + reflectoren-vest.

Vastzitten in een fietsstoeltje.

Verlaagde instaphoogte van de fiets.

Wilde het ontwijken door weg te fietsen.

Zeggen tegen vriendin dat ze van mijn stuur af moet blijven en zeker onder het fietsen.

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Tabel 3 Duur last van het letsel als gevolg van ongevallen bij fietsers

	%
1 dag	5
2 - 6 dagen	17
7 - 13 dagen	12
14 dagen - 1 maand	14
1 - 2 maanden	14
Langer dan 2 maanden/ nog steeds	32
Onbekend	6
Totaal	100

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Tabel 4 Percentage slachtoffers van ongevallen tijdens fietsen dat een bepaalde behandelaar heeft geconsulteerd*

	%
Spoedeisende Hulpafdeling van een ziekenhuis	86
Huisarts	22
Ambulancepersoneel	20
In het ziekenhuis poliklinisch behandeld door een specialist	15
In een ziekenhuis opgenomen	15
Fysiotherapeut	5
Bedrijfhulpverlener, EHBO-er, (sport)verzorger/-masseur, sporttrainer/-leider	4
Tandarts	1
Huisartsenpost	2
In een verpleeghuis opgenomen	<1
Sportarts	-
Psycholoog, psychiater	-
In een revalidatiekliniek poliklinisch behandeld	-
RIAGG	-
In een revalidatiekliniek opgenomen	-
<u>Andere behandelaar</u>	<u>5</u>

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

* meerdere antwoorden per respondent mogelijk

Tabel 5 Percentage* slachtoffers van ongevallen tijdens fietsen dat gedurende één of meer dagen bepaalde activiteiten niet heeft kunnen uitvoeren**

	%
Het doen van bezigheden in en om huis	45
Het beoefenen van sport	40
Het verrichten van betaalde arbeid	33
Het volgen van school, onderwijs of studie	19
Het verrichten van vrijwilligerswerk	5
<u>Geen beperkingen in genoemde activiteiten</u>	<u>23</u>

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

* het percentage is berekend over het totaal van alle geregistreerde slachtoffers, er wordt geen rekening mee gehouden of deze de activiteit voor het ongeval wel of niet werd uitgeoefend

**meerdere antwoorden per respondent mogelijk

Tabel 6 Netto huishoudinkomen van slachtoffers van ongevallen tijdens fietsen

	%
Minder dan 600 euro netto per maand	5
600 tot 1.200 euro netto per maand	15
1.200 tot 2.000 euro netto per maand	20
2.000 tot 3.000 euro netto per maand	23
3.000 tot 4.000 euro netto per maand	10
Meer dan 4.000 euro netto per maand	7
Onbekend	18
Totaal	100

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Tabel 7 Hoogste opleiding die slachtoffers van ongevallen tijdens fietsen met een diploma hebben afgesloten

	%
(Nog) geen opleiding met diploma afgesloten	17
Lager onderwijs	13
Lager beroepsonderwijs	11
Middelbaar algemeen onderwijs	8
Middelbaar beroepsonderwijs	11
Hoger algemeen onderwijs	13
Hoger beroepsonderwijs	12
Wetenschappelijk onderwijs	9
Anders	<1
Onbekend	4
Totaal	100

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Tabel 8 **Situatie van slachtoffers van ongevallen tijdens fietsen ten tijde van het ongeval**

	%
Nog niet leerplichtig, ging nog niet naar school	4
Ik ging naar school/volgde onderwijs/studeerde	32
Ik werkte betaald	34
Ik was fulltime huisvrouw/huisman	6
Ik was werkloos/werkzoekende	3
Ik zat in de ziektewet	<1
Ik was arbeidsongeschikt/invalide (WAO/AAW)	2
Ik was gepensioneerd/VUT	10
Anders	5
Onbekend	4
Totaal	100

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Tabel 9 Factoren die volgens de slachtoffers een rol hebben gespeeld bij het ontstaan van het ongeval tijdens lopen, uitgedrukt als % van alle slachtoffers*

	Zeer belangrijke rol (%)	Belangrijke rol (%)	Geringe rol (%)
Gedragfactoren			
Haast	7	5	5
Ik nam te veel risico	<1	<1	1
Ik deed onvoorzichtig	6	2	2
Iemand anders deed onvoorzichtig	9	2	<1
Ik lette niet op/onoplettendheid	7	10	6
Iemand anders lette niet op	10	<1	<1
Vermoeidheid	<1	6	<1
Ik was afgeleid	5	7	3
Gedrag van (een) ander(en)	7	1	<1
Onervarenheid/te weinig ervaring	2	<1	2
Toeval/pech	30	10	5
Omgevingsfactoren			
Duisternis	5	4	2
Weersomstandigheden	7	2	1
Gladde ondergrond	10	1	1
Slecht onderhoud	8	2	2
Technisch mankement	<1	<1	<1
Obstakels/oneffenheden	24	8	3
Drukke	3	5	2
Lichamelijke factoren			
Verminderd reactievermogen	1	2	3
Duizeligheid	2	-	1
Slecht gezichtsvermogen	<1	2	<1
Slecht gehoor	-	<1	-
Problemen met evenwicht	2	2	2
Slecht ter been	1	2	4
Een eerder opgelopen letsel/blessure	4	<1	1
Chronische aandoening/ziekte	<1	-	1
Medicijngebruik	-	<1	-
Gebruik van alcohol	<1	1	3
Gebruik van drugs	-	<1	-

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

* meerdere antwoorden per respondent mogelijk

Tabel 10 Preventieve maatregelen voorafgaand aan het ongeval tijdens lopen

Er zit een handrem op de heftruck.

Geen grote bussen meer aan die straat zodat het zicht vrij staat.

Geprobeerd te communiceren met de ander.

Goed verkeersregels geleerd en dit ook goed nageleefd.

Ik wilde duidelijk geen ruzie.

Inzwachtelen van de enkel.

Is gezegd niet zomaar rennen en springen op straat.

Mijn ouders leerden me goed uit te kijken bij oversteken en niet door rood te lopen.

Platte schoenen dragen (geen hak).

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Tabel 11 Duur last van het letsel als gevolg van ongevallen tijdens lopen

	%
1 dag	<1
2 - 6 dagen	12
7 - 13 dagen	4
14 dagen - 1 maand	11
1 - 2 maanden	16
Langer dan 2 maanden/ nog steeds	43
Onbekend	13
Totaal	100

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Tabel 12 Percentage slachtoffers van ongevallen tijdens lopen dat een bepaalde behandelaar heeft geconsulteerd

	%
Spoedeisende Hulpafdeling van een ziekenhuis	90
Huisarts	21
In het ziekenhuis poliklinisch behandeld door een specialist	21
Ambulancepersoneel	16
In een ziekenhuis opgenomen	14
Fysiotherapeut	13
Bedrijfshulpverlener, EHBO-er, (sport)verzorger/-masseur, sporttrainer/-leider	6
In een verpleeghuis opgenomen	2
Huisartsenpost	2
Tandarts	1
Psycholoog, psychiater	<1
In een revalidatiekliniek opgenomen	<1
RIAGG	-
Sportarts	-
In een revalidatiekliniek poliklinisch behandeld	-
Andere behandelaar	3

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

* meerdere antwoorden per respondent mogelijk

Tabel 13 Percentage slachtoffers van ongevallen tijdens lopen dat gedurende één of meer dagen bepaalde activiteiten niet heeft kunnen uitvoeren

	%
Het doen van bezigheden in en om huis	63
Het verrichten van betaalde arbeid	35
Het beoefenen van sport	24
Het volgen van school, onderwijs of studie	9
Het verrichten van vrijwilligerswerk	7
Geen beperkingen in genoemde activiteiten	13

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

* meerdere antwoorden per respondent mogelijk

Tabel 14 Netto huishoudinkomen van slachtoffers van ongevallen tijdens lopen

	%
Minder dan 600 euro netto per maand	1
600 tot 1.200 euro netto per maand	19
1.200 tot 2.000 euro netto per maand	21
2.000 tot 3.000 euro netto per maand	19
3.000 tot 4.000 euro netto per maand	9
Meer dan 4.000 euro netto per maand	6
Onbekend	25
Totaal	100

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Tabel 15 Hoogste opleiding die slachtoffers van ongevallen tijdens lopen met een diploma hebben afgesloten

	%
(Nog) geen opleiding met diploma afgesloten	10
Lager onderwijs	10
Lager beroepsonderwijs	17
Middelbaar algemeen onderwijs	14
Middelbaar beroepsonderwijs	14
Hoger algemeen onderwijs	7
Hoger beroepsonderwijs	9
Wetenschappelijk onderwijs	9
Anders	2
Onbekend	7
Totaal	100

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Tabel 16 **Situatie van slachtoffers van ongevallen tijdens lopen ten tijde van het ongeval**

	%
Nog niet leerplichtig, ging nog niet naar school	3
Ik ging naar school/volgde onderwijs/studeerde	10
Ik werkte betaald	34
Ik was fulltime huisvrouw/huisman	13
Ik was werkloos/werkzoekende	1
Ik zat in de ziektewet	2
Ik was arbeidsongeschikt/invalidie (WAO/AAW)	3
Ik was gepensioneerd/VUT	26
Anders	4
Onbekend	4
Totaal	100

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid

Bijlage 2

Toedrachtsbeschrijvingen van ongevallen bij fietsers

Leeftijd	Geslacht	Toedrachtsbeschrijving
1	Ma	Zat voorop de fiets. De fiets piepte en papa zei wat mama moest doen om daar vanaf te komen. Zij prutste al rijdende aan de voorvork en viel toen. Mama vloog over het stuur over mij en haar schoen zat tussen de spaken.
4	Man	Aan het fietsen. Hij kwam met zijn voetje tussen het wiel van de fiets.
4	Man	Mijn kind was aan het fietsen toen hij plotseling tegen de stoep aan reed en struikelde.
5	Man	Mijn moeder gaf mijn ijsje aan mijn broertje om te proeven. Toen werd ik boos en wilde niet bij mijn moeder achterop de fiets (met stoeltje). Ik ging bij papa achterop die een heel oude fiets heeft zonder jasbeschermers. Mij linker voet kwam tussen de spaken.
8	Vrouw	Op de fiets naar school. Zij reed hard en 2 rennende poezen staken plots het pad over. Zij probeerde ze nog te ontwijken, maar reed over 1 poes heen. Zij kwam over het stuur heen ten val.
11	Vrouw	Ze was aan het fietsen op het fietspad en kwam in botsing met haar vriendin.
13	Man	Reed op fiets en reed wat wild op mijn broertje af. Hij trapte tegen fiets. Ik viel.
14	Man	Ik was op school en zou op de fiets naar huis gaan. Ik verloor mijn evenwicht en viel tegen een muur aan.
16	Man	Ik stond op de trappers van mijn fiets en mijn stuur schoot los. Ik vloog over mijn stuur en viel op mijn achterhoofd. Ik had 5 minuten daarvoor 3 uur gewerkt. Op straat op een fietspad.
16	Man	Ik was aan het fietsen. Verloor het evenwicht door een teveel inname van drank.
17	Man	Ik zat achterop een fiets. Omdat de fiets nogal klein was zaten we dus dicht op elkaar. Voor mijn voet zocht ik een rustpunt en zette dus ergens op bij de as van het wiel. Echter kwam zijn voet tegen de mijne en sloeg mijn hak tussen de spaken.
17	Man	Ik was aan het fietsen op het fietspad naast de weg. Werd geschept door een scooter.
23	Vrouw	Ik zat op de fiets en was aan het bellen. Een andere fietser haalde mij links in en gaat vervolgens rechtsaf. Hij sneed mij af waardoor ik viel.
24	Man	Fietsen langs het water. Ik ben tegen een blok hout op de weg aangefietst en daardoor over de kop geslagen.
27	Man	Ik was per fiets op weg naar het werk. Door de gladheid ging ik met de fiets onderuit.
28	Vrouw	Fietsen van werk naar huis. Het regende hard. Ik kwam met mijn voorwiel in de trambaan en verloor controle over mijn fiets. Ik schoot onder een geparkeerde auto.
37	Vrouw	Ik reed op mijn fiets. Een automobilist verliet een parkeerplaats. De slagboom ging omhoog. Ik kwam van links, hij keek naar rechts, zag mij niet aankomen en reed tegen mij aan.
41	Man	Fietsen op straat. Bij een bocht naar rechts gleed de fiets onder mij weg. Oorzaak: waardeloze nieuwe straatbedekking, bij vochtig weer zeer glad en in de bocht is er nog een opstaande rand van 2 á 3 cm.
49	Man	Fietsend onderweg van station naar universiteit. Nieuw geplaatst paaltje op de ventweg. Te laat gezien.
68	Man	Bezorgen van kranten. Voorvork van fiets brak.
69	Vrouw	Kranten aan het bezorgen. Ik bleef met mijn rechter voet vast zitten boven de trapas en toen ben ik met de fiets gevallen.
79	Vrouw	Op de fiets op fietspad links van de weg (dus fout) onderweg naar de bank. Er kwam een brommer mij tegemoet. Die reed 50 km/u en lag plat op zijn stuur en kon mij dus niet zien.
52	Man	Gitaar gespeeld. Ging weg op de fiets en raakte met 10 km/u een watergootje. Voorwiel in goot en sloeg over de kop.

Toedrachtsbeschrijvingen van ongevallen bij voetgangers

Leeftijd	Geslacht	Toedrachtsbeschrijving
1	Vrouw	Ik zat bij papa op de arm en we staken over bij een zebrapad. Er kwam een auto zachtjes aanrijden, maar de bestuurder keek niet en reed ons aan. Papa viel over de motorkap en liet mij los. Ik vloog door de lucht en viel ca 9 m verder op het asfalt.
4	Vrouw	Ze was buiten aan het spelen en stak de straat over zonder te kijken.
28	Vrouw	Parkeergarage. Struikelde over metalen balken die op de grond lagen.
37	Man	Op de terugweg van het winkelen naar de bus op het Centraal Station. Bij het afstappen van de stoep bleef mijn voet in de tramrail haken, waardoor ik viel.
42	Vrouw	Ik liep vanaf mijn werk naar de metro. Er staan daar "pyramide paaltjes" op het voetpad. Toen mijn linker voet een paaltje raakte heb ik een stap opzij gezet. Vermoedelijk weggeleden.
43	Vrouw	Hond uitlaten op een grasveld. Ik wist niet meer dat ik op het stoeprandje liep. Ben eraf gelopen zonder er erg in te hebben voet verzwikt.
43	Man	Ik liep op straat en ben overvallen.
54	Man	Winkelen in winkelcentrum.. Er vonden verbouwingen/aanpassingen aan wandelroutes plaats. Ik stapte op een rand van een betonplaat, kiepte om met enkel en viel op mijn rechter pols.
55	Vrouw	Oversteken op zebrapad. Van rechts kwam een ambulance over de trambaan. Op de rijbaan ernaast reed een personenauto die linksaf sloeg en geschept werd door de ambulance. Beide auto's schoven naar mijn positie. Ik holde weg, maar werd toch geraakt door de auto.
57	Vrouw	Ik liep over een plein naar een winkel en viel plotseling. Er was een onduidelijk afstapje wat ik niet gezien had.
60	Vrouw	Ik verwachtte bezoek, maar die ging de verkeerde kant op. Ik liep er hard naar toe en lette niet op waar ik liep en zwikte.
61	Vrouw	Uitgeleden op trottoir, bij het doen van boodschappen. Oorzaak groenteafval op de stoep.
62	Vrouw	Stond op de stoeprand te wachten om over te steken. De bus stond al aan de overkant. Ik zette af om naar de overkant te rennen. Mijn rechter voet is weggeleden en ik viel languit over de weg.
67	Vrouw	Ging met de hond wandelen en op de hoek van de straat ben ik gevallen over plastic banden (die over een pak folders zitten). Die worden altijd op straat gegooid.
68	Man	Op een parkeerplaats in een verlaagd rioolputje gestapt.
71	Vrouw	Ik ging lopend een brief posten en moest een straat oversteken. Ik verzwikte mijn voet op de afscheiding van de rijweg en viel schuin voorover op het fiets/voetgangerspad.
72	Man	Liep op een enigszins afhellend trottoir wat vol lag met natte bladeren (had door de gemeente geveegd moeten worden). Gleet uit en kwam zo ongelukkig te vallen.
73	Vrouw	Ik liep met de rollator. Deze viel om, ik wilde hem opvangen, maar viel zelf. Het gebeurde bij een kleine verhoging van de straat en uitrit parkeerplaats.
77	Vrouw	Ik werd even afgeleid door iets op de rijweg. Daardoor liep ik op het trottoir tegen de hoek van een wachthuisje, wat ik niet zag. Ik schrok hevig en kon mijn evenwicht niet bewaren en viel met een harde smak achterover op de grond.
78	Vrouw	Ik liep met de fiets aan de hand over het zebrapad. De chauffeur van de auto zag me niet en reed op mij in.
78	Vrouw	Mijn vrouw en ik gingen lopend boodschappen halen. Op de openbare weg viel ze over de trottoirtegels die langs de bomen lagen. Deze tegels lagen zeer oneffen door de wortels. Het was reeds de 3e maal dat ze viel.
80	Vrouw	Op straat op mijn gezicht gevallen. Ik geloof over mijn eigen benen gestruikeld of tijdelijk evenwicht verloren.

Bron: Continu LIS Vervolgonderzoek 2003-2004, Consument en Veiligheid